

tallet i denne anbefalede, at Valgmenighedsloven ikke kun skulde være en foreløbig Lov, men skulde være en vedvarende Lov, saa man altsaa ogsaa med Hensyn til den stillede sig i høj Grad forstaaende overfor frie Rørelser i Kirken. Men vel at mærke: man ønskede, ligesom vort Parti ønsker den Dag i Dag, at kirkelige Reformers skal fremkomme under Medvirkning fra kirkelig Side og maa ikke gennemføres ved Tvang — den byzantinske Opfattelse, som altsaa et andet Parti ønsker at fastholde. Tilbage staar da at oplyse, hvordan det stod til med denne Sag i 1860, idet det jo blev stærkt fremhævet af det ærede Medlem Hr. Borgbjerg, at her havde man et klart Udtryk for virkelig Finhed i Modsætning til den Plumshed, som nu er herskende, navnlig i grundtvigske og Venstrekredse; her saa man i Folketinget fint paa Sagen og havde den aandelige Blufærdighed, som Folketingsmand Harald Holm ogsaa senere gjorde sig til Talsmand for. Jeg maa imidlertid formode, at det ærede Medlem har nøjedes med at læse Betænkningen og ikke har sat sig ind i Loven, thi saa vilde han ikke have udtalt sig paa den Maade, han gjorde, om Udvalgsbetænkningen som et Vidnesbyrd om, at man ikke ønskede at sammenblande borgerligt og kirkeligt; Loven viser, hvori Finheden, eller man kunde sige Finessen laa. Hvis man nemlig læser dette Lovforslag af Monrad fra 1860 om Oprettelse af Menighedsraad, behøver man ikke at gaa længere end til den første Paragraf for at se, hvorfor man her i Tinget fandt, at den Maade at oprette Menighedsraad paa, var en Sammenblanding af kirkeligt og verdsligt, som man ikke vilde gaa med til. § 1 lyder nemlig saaledes: „Det skal fremdeles være tilladt at oprette Menighedsraad i Henhold til Ministeriets Circulaire af 24. September 1856“. Det ejendommelige ved dette Lovforslag er med andre Ord, at man skal have to Slags Menighedsraad. Cirkulæret af 1856 var Halls berømte Cirkulære, der opfordrede til *frivilligt* at danne Menighedsraad, som skulde erstatte de Medarbejdere, som man siden 1629 havde haft her i Danmark, og som ogsaa omtales i Christian den Femtes danske Lov, og hvis fortrinsvise Beskæftigelse var at have med Kirketugten og Sjælesorgen at gøre. Hvis man vil læse Halls Motivering til disse Menighedsraad, som han ønskede dannet ad Frivillighedens Vej, vil man se, at han straks erklærer, at de er tænkt at skulle være en Fortsættelse af den Medhjælperinstitution, Danske Lovs Bestemmelser omhandler, og han mener, at saa-

ledes som Forholdene er, er det ganske nødvendigt at have et Organ til Udøvelse af den kirkelige Myndighed og Tugt, det var blevet et paatrængende Krav, saaledes som Forholdene stillede sig den Gang. Disse frivillige Menighedsraad, skulde som det ogsaa blev udtalt i Kirkekommissionen af 1854, paa hvilken Hall byggede, vække Menighederne til Bevidsthed om deres kirkelige Samfund, som nu ofte slumrer; og, som det hedder: „Menighedsraadet skal i Almindelighed understøtte Præstens Bestræbelser i Alt, hvad der kan tjene til at vække, styrke og lede et sundt christeligt Liv i Menigheden. Til dette Øjemed bør det agte paa enhver Yttring af det religiøse og sædelige Liv, som kommer tilsynes i Menigheden, og overveie, hvorledes saadanne efter deres Forhold til et sundt christeligt Liv kunne enten fremmes og ledes eller modarbejdes og fjernes“. Man vil altsaa lægge Mærke til, at Halls frivillige Menighedsraad var Menighedsraad, som skulde arbejde paa at fremme det kristelige Liv i speciel aandelig Forstand og være Kirketugts-Redskaber. Ved Siden af saadanne ønskede Monrad i 1860 ved det Lovforslag, han fremlagde, at indføre *lovbundne* Menighedsraad, til hvilke der overdroges en Række forskellige Kompetencer, og der var ikke sat anden Betingelse for disse Menighedsraads Sammensætning end dette, at man skulde være 30 Aar og ikke være understødt af Kirken, „have fuld Adgang“, som det hedder, „til Kirkens Goder“.

Men det var dette, Folketingets Medlemmer og Udvalget erklærede var en Sammenblanding af kristeligt og borgerligt, og man forstaaer meget vel, at man fra grundtvigsk Side den Gang protesterede imod, at to saadanne vidt forskellige Menighedsraadsinstitutioner skulde eksistere her i Landet ved Siden af hinanden, Institutioner, hvoraf den ene altsaa var et rent og skært Kirketugsorgan, medens den anden var et ved Lov gennemført udstyret Menighedsraad, som bestod af Mennesker, der ikke i mindste Maade havde hverken bekendt deres Kristendom eller paa anden Maade udtrykt sig saaledes, at man kunde forstaa, at de var kompetente til at gøre aandelig Gerning. Det var det, man den Gang fra grundtvigsk Side fandt var ganske urimeligt, og de Mænd, som her protesterede, stod i Kontakt med den Opfattelse, der var ført frem i 1854 netop fra grundtvigsk Side, nemlig ved Birkedal, nemlig i et berømt Forslag, der blev vedtaget paa et grundtvigsk Møde i Kerteminde i 1854, et Forslag om en Kirkeordning, som vil vise ærede Med-